

PRIPREMA ZA IZVEDBU NASTAVNOG SATA

Škola:	Ekonomska škola Požega				
Razred:	4. a	Datum:		Redni br. sata	38.
Nastavnik/ca:	Melita Šimić, prof.				
Nastavni predmet:	Osnove ekonomije	Nastavna cjelina:	GOSPODARSKI RAST I RAZVOJ		
Nastavna jedinica:	OSNOVNI MODELI GOSPODARSKOG RASTA				
Ključni pojmovi:	klasični modeli rasta, Harrod – Domarov model rasta, neoklasični model rasta, nove teorije rasta, pravilo jedne trećine				
Cilj nastavne jedinice	<i>Usporediti osnovne modele gospodarskog rasta</i>				
Ishodi učenja					
<i>kognitivni: (ishodi učenja)</i>	<ol style="list-style-type: none"> Objasniti modele ekonomskog rasta Objasniti pravilo jedne trećine Usporediti modele ekonomskog rasta 				
<i>afektivni: (ishodi učenja)</i>	<ol style="list-style-type: none"> Pažljivo slušati upute nastavnika! S voljom se uključiti u rad na satu Uvažiti tuđa mišljenja 				
<i>motorički: (ishodi učenja)</i>					
Korelacija s nastavnim sadržajima:					
AKTIVNE METODE POUČAVANJA I SUVREMENE METODIČKE STRATEGIJE				SOCIJALNI OBLICI RADA	
VERBALNE:	monološka metoda, dijaloška metoda			frontalni rad, individualni rad, rad u paru, rad u skupinama/ grupni rad , timski rad	
VIZUALNA:	metoda demonstracije (crtanje, pisanje, demonstracija rada), dokumentacijska metoda (rad s udžbenikom, rad s pomoćnom literaturom, rad s posebno izrađenim informativnim materijalima)				
PRAKSEOLOŠKE:	metoda samostalnog promatranja objekata, procesa i pojava; posjete				
METODE AKTIVNOG UČENJA	suradničko istraživanje, simulacija, igranje uloga, izrada referata, izrada PowerPoint prezentacija, metoda slučaja				
METODA UČENJA STVARANJEM	oluja mozгова (brainstorming), zapisivanje misli (brainwriting), radionica (workshop) i metoda slagalice ... kategorizacijski pregled, konceptualna tablica				
APERSONALNI MEDIJI	Izvorna stvarnost (terenska nastava) - posjeti organizacijama, sajmovima, poslovnica, ustanovama, društvima u lokalnom okruženju i šire ...				
	Nastavna sredstva: crteži, slike, knjige, udžbenici, priručnici, TV emisije, plakati, prozirnice, tiskanice, mediji - novine i časopisi, Internet, TV ...				
	Nastavna pomagala: školska ploča, kreda, računalo, pisač, LCD projektor, grafoskop, flip chart				
PRAĆENJE I OCJENJIVANJE ISHODA	<i>oblici</i>	usmena provjera, pisana provjera (rješavanje teoretskih i praktičnih zadataka, prepoznavanje stručnih pojmova) praktičan rad (domaći uradak, seminarski rad, radna mapa s individualnim zadacima za vježbu,			
	<i>elementi</i>	stručno teorijski predmeti: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja i suradnja u nastavnom procesu			
	<i>kriteriji</i>	praktična nastava: poslovna vještina, strukovne vježbe, odnos prema radu			
LITERATURA	ZA NASTAVNIKE	udžbenici, priručnici, pomoćna nastavna sredstva, dokumenti i linkovi (navedeni u operativnom PP)			
	ZA UČENIKE	Ahec Šonje, A. i dr.: Osnove ekonomije 4, MATE, Zagreb, 2013.			

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

ETAPA SATA	SADRŽAJ RADA (ARTIKULACIJA)	AKTIVNOSTI ZA UČENIKE	TRAJANJE MIKROARTIKULACIJA
UVODNI DIO	<i>UVOD</i> <i>Pozdravljanje učenika, upisivanje nastavne jedinice i odsutnih učenika</i>	npr: izlaganje, razgovor, postavljanje pitanja, iznošenje asocijacija, odgovaranje na pitanja, pisanje, zaključivanje	5 min.
	<i>MOTIVACIJA</i> Nastavnik najavljuje novu nastavnu jedinicu: Osnovni modeli gospodarskog rasta		
	<i>IZNOŠENJE PLANA</i> Nastavnik najavljuje cilj nastavne jedinice: Usporediti osnovne modele gospodarskog rasta <i>Obrada novih sadržaja – Metoda slagalice</i> <i>Ponavljanje novih sadržaja – Kategorizacijski pregled</i>		
SREDIŠNJI DIO	<i>SPOZNAJA NOVIH SADRŽAJA</i> Metoda slagalice - pojašnjavanje tehnike rada učenici se unutar matične grupe razbroje od 1 - 5 - formiraju se nove, radne/ekspertne grupe, tako da jednu grupu čine sve jedinice, drugu dvojke, treću trojke, četvrtu četvorke i petu petice - svaka ekspertna grupa dobiva svoj dio teksta iz udžbenika koji mora obraditi i pripremiti za poučavanje matične grupe – udžbenik str. 43. Teorije gospodarskog rasta (zadatak 1.): 1. ekspertna grupa – Smithov klasični model, 2. ekspertna grupa – Malthusov klasični model, 3. ekspertna grupa – Harrod – Domarov model, 4. ekspertna grupa – Neoklasični model, 5. ekspertna grupa – Nove teorije rasta. - nakon obrade - povratak u matične – početne grupe i poučavanje (svatko svoj dio ostale članove grupe). 20'	npr: izlaganje, razgovor, postavljanje pitanja, iznošenje asocijacija, odgovaranje na pitanja, pisanje, zaključivanje	30 min.
	<i>PONAVLJANJE NOVIH SADRŽAJA</i> Kategorizacijski pregled – povratak u ekspertne grupe i predstavnik grupe (najmlađa osoba u grupi) prezentira rješenja na papiru formata A3 10'		
ZAVRŠNI DIO	<i>VREDNOVANJE – Konceptualna tablica</i> - učenici (matične grupe) unose primjere za svaki model gospodarskog rasta predstavnike, ključne resurse i karakteristike		10 min.
	<i>ZADAVANJE DOMAĆE ZADAĆE: napisati u bilježnice ostale modele</i>		
	<i>ZAVRŠNI DIO</i> Pospremanje stvari i radnog mjesta		
PLAN PLOČE, POPIS SLAJDOVA, PROZIRNICA, RADNIH LISTOVA			
<p style="text-align: center;">OSNOVNI MODELI GOSPODARSKOG RASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasični modeli rasta: Smith i Malthus, - Harrod – Domarov model rasta, - neoklasični model rasta, - nove teorije rasta 			

ZADATAK 1:

Cilj zadatka: Objasniti Smithov klasični model ekonomskog rasta

Članovi grupe 1 trebaju:

1. **pročitati** iz udžbenika na str. 43. tekst pod nazivom Teorije gospodarskog rasta,
2. **napisati** u svoju bilježnicu Smithov model rasta,
3. **prirediti kreativno** rješenje na papiru formata A3.

Vrijeme na raspolaganju: **10'**

ZADATAK 1:

Cilj zadatka: Objasniti Malthusov klasični model ekonomskog rasta

Članovi grupe 2 trebaju:

1. **pročitati** iz udžbenika na str. 43. tekst pod nazivom Teorije gospodarskog rasta,
2. **napisati** u svoju bilježnicu Malthusov model rasta,
3. **prirediti kreativno** rješenje na papiru formata A3.

Vrijeme na raspolaganju: **10'**

ZADATAK 1:

Cilj zadatka: Objasniti Harrod – Domarov model ekonomskog rasta

Članovi grupe 3 trebaju:

1. **pročitati** iz udžbenika na str. 43. tekst pod nazivom Teorije gospodarskog rasta,
2. **napisati** u svoju bilježnicu Harrod – Domarov model rasta,
3. **prirediti kreativno** rješenje na papiru formata A3.

Vrijeme na raspolaganju: **10'**

ZADATAK 1:

Cilj zadatka: Objasniti neoklasični model rasta

Članovi grupe 4 trebaju:

1. **pročitati** iz udžbenika na str. 43. tekst pod nazivom Teorije gospodarskog rasta,
2. **napisati** u svoju bilježnicu Neoklasični model rasta,
3. **prirediti kreativno** rješenje na papiru formata A3.

Vrijeme na raspolaganju: **10'**

ZADATAK 1:

Cilj zadatka: Objasniti nove/moderne teorije rasta

Članovi grupe 5 trebaju:

1. **pročitati** iz udžbenika na str. 43. tekst pod nazivom Teorije gospodarskog rasta,
2. **napisati** u svoju bilježnicu Nove/moderne teorije rasta,
3. **prirediti kreativno** rješenje na papiru formata A3.

Vrijeme na raspolaganju: **10'**

Popuni tablicu!

MODEL GOSPODARSKOG RASTA	Predstavnik	Ključni resurs	Karakteristike
Smithov klasični model			
Malthusov klasični model			
Harrod – Domarov model			
Neoklasični model			
Nove/ moderne teorije rasta			

MODEL GOSPODARSKOG RASTA	Predstavnik	Ključni resurs	Karakteristike
Smithov klasični model	Adam Smith	zemlja (neograničeni resurs) rad	<ul style="list-style-type: none"> - nema kapitala i tehnološkog napretka, - proizvodnja raste u istoj proporciji kao stanovništvo, - produktivnost rada (proizvodnja po stanovniku) i plaće konstantni, - sav zarađeni dohodak odlazi na plaće, jer nema kapitala, a zemlja je besplatan resurs
Malthusov klasični model	Thomas Robert Malthus	zemlja (ograničeni resurs) rad	<ul style="list-style-type: none"> - broj stanovnika raste – veći broj radnika radi na ograničenoj zemlji, - zakon opadajućih graničnih prinosa faktora rad, - rastom stanovništva pada produktivnost rada i realne plaće, - pad životnog standarda, - kada životni standard padne ispod egzistencijskog minimuma, broj stanovnika će se početi smanjivati – „turobna znanost“.
Harrod – Domarov model	Harrod Domar	kapital	<ul style="list-style-type: none"> - stopa ekonomskog rasta – omjer stope štednje s (udio štednje u dohotku) i graničnog proizvoda kapitala MP_K - konstantan (s/MP_K), - stopa ekonomskog rasta se povećava kada raste stopa nacionalne štednje

			<p>(investicije financiraju iz štednje),</p> <ul style="list-style-type: none"> - generator ekonomskog rasta je rast stope nacionalne štednje, - iz štednje se financiraju investicije u kapitalnu opremu i nove tehnologije
Neoklasični model	Robert Solow	tehnologija/ tehnološke promjene	<ul style="list-style-type: none"> - ekonomski rast potiču snažna akumulacija kapitala i tehnološke promjene bez kojih akumuliranje kapitala dugoročno vodi do ekonomskog zastoja, - tehnološki napredak – poboljšanje postojećih i uvođenje novih tehnologija, bolje obrazovanje i stručnost zaposlenih, - životni standard u dugom roku će prestati rasti, ako ekonomski rast ovisi samo o akumulaciji kapitala bez tehnološkog napretka, - tehnološki napredak omogućuje da se uz iste utroške rada i kapitala i istu kapitalnu opremljenost poveća proizvodnja po radniku (funkcija proizvodnje pomiče prema gore), - Solow autor tzv. obračuna rasta - procjenjuje doprinos pojedinih faktora ekonomskom rastu, - metoda – pravilo jedne trećine – povećanje kapitala

			od 1% po satu radu povećava rBDP za 1/3% po satu rada (preostali dio rasta BDP-a po zaposlenom radniku je zbog utjecaja tehnoloških promjena.
Nove/ moderne teorije rasta	Paul Romer Arrow	znanje, ideje	<ul style="list-style-type: none"> - tehnološki napredak – rezultat i proizvod dugogodišnjih istraživanja i velikih ulaganja, - tehnologija je proizvod i pokretač rasta, - Paul Romer - znanje i ideje su pokretači novih tehnologija, - svojstva: <ul style="list-style-type: none"> a) stopa ekonomskog rasta je pozitivna i konstantna kroz vrijeme, b) stopa rasta se povećava s rastom stope štednje, - zaštita intelektualnih prava, poticanja znanja i kreativnosti, - pozitivna eksternalija/efekti - prelijevanje znanja – preuzima od Arrowa, - Arrow – učenje kroz rad.

OSNOVNI MODELI GOSPODARSKOG RASTA –

KLASIČNI (SMITH I MALTHUS),
HARROD-DOMAROV MODEL, NEOKLASIČNI (SOLOW I PRAVILO JEDNE
TREĆINE) I MODERNE TEORIJE ENDOGENOG RASTA

Klasični model ekonomskog rasta – Adam Smith i Thomas R. Malthus;
kraj 18. i početak 19. st.; ključnu ulogu za ekonomski rast imaju zemlja i rad.

Smith:

- resursi zemlja i rad,
- zemlja neograničeni resurs,
- nema kapitala i tehnološkog napretka,
- proizvodnja raste u istoj proporciji kao stanovništvo,
- produktivnost rada (proizvodnja po stanovniku) i plaće konstantni,
- sav zarađeni dohodak odlazi na plaće, jer nema kapitala, a zemlja je besplatan resurs.

Malthus:

- resursi zemlja i rad,
- zemlja je ograničen resurs,
- broj stanovnika raste – veći broj radnika radi na ograničenoj zemlji,
- zakon opadajućih graničnih prinosa faktora rad,
- rastom stanovništva pada produktivnost rada i realne plaće,
- pad životnog standarda,
- kada životni standard padne ispod egzistencijskog minimuma, broj stanovnika će se početi smanjivati – „turobna znanost“.

Harrod – Domarov model rasta:

- ekonomisti Harrod 1939. i Domar 1946. g.
- kapital ključni resurs,
- stopa ekonomskog rasta – omjer stope štednje s (udio štednje u dohotku) i graničnog proizvoda kapitala MP_K - konstantan (s/MP_K),
- stopa ekonomskog rasta se povećava kada raste stopa nacionalne štednje (investicije financiraju iz štednje),
- generator ekonomskog rasta je rast stope nacionalne štednje,
- iz štednje se financiraju investicije u kapitalnu opremu i nove tehnologije.

Neoklasični model rasta (Robert Solow):

- polovicom 20. st,
- ekonomski rast potiču snažna akumulacija kapitala i tehnološke promjene bez kojih akumuliranje kapitala dugoročno vodi do ekonomskog zastoja,
- tehnološki napredak – poboljšanje postojećih i uvođenje novih tehnologija, bolje obrazovanje i stručnost zaposlenih,
- životni standard u dugom roku će prestati rasti, ako ekonomski rast ovisi samo o akumulaciji kapitala bez tehnološkog napretka,
- tehnološki napredak omogućuje da se uz iste utroške rada i kapitala i istu kapitalnu opremljenost poveća proizvodnja po radniku (funkcija proizvodnje pomiče prema gore),
- Solow autor tzv. obračuna rasta - procjenjuje doprinos pojedinih faktora ekonomskom rastu,
- metoda – **pravilo jedne trećine** – povećanje kapitala od 1% po satu radu povećava rBDP za 1/3% po satu rada (preostali dio rasta BDP-a po zaposlenom radniku je zbog utjecaja tehnoloških promjena).

Endogene/nove/moderne teorije rasta:

- do početka 80-ih tehnološki napredak se smatrao vanjskom ili egzogenom pojavom – zbiva slučajno i nepredvidivo,
- sredinom 80-ih ekonomisti počinju istraživati procese nastajanja tehnoloških promjena,
- tehnološki napredak – rezultat i proizvod dugogodišnjih istraživanja i velikih ulaganja,
- tehnologija je proizvod i pokretač rasta,
- **Paul Romer** - znanje i ideje su pokretači novih tehnologija,
- svojstva:
 - c) stopa ekonomskog rasta je pozitivna i konstantna kroz vrijeme,
 - d) stopa rasta se povećava s rastom stope štednje,
- zaštita intelektualnih prava, poticanja znanja i kreativnosti,
- pozitivna eksternalija/efekti - prelijevanje znanja – preuzima od **Arrowa**,
- Arrow – učenje kroz rad.